

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

www.parlament.md

27 decembrie 2013

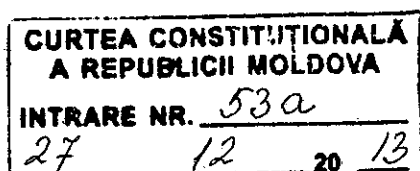
M.C. Nr. 35

**Curtea Constituțională
a Republicii Moldova**

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit.g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Godea Mihai
2. Deputat în Parlament
3. bd. Ștefan cel Mare 105
4. tel. 069899210

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Articolul 86 (stabilirea pragului de reprezentare) din Codul electoral, alin. (2) lit. d), potrivit căruia pragul minim de reprezentare pentru un candidat independent pentru accesarea în Parlament constituie 2 la sută din voturile valabile exprimate în ansamblu pe țară.

III. PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

3.1. Cadrul normativ pertinent

A. Legislația națională

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(3) Republica Moldova este un **stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 5 Democrația și pluralismul politic

(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16 Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 38 Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, **egal**, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți pînă în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcînd cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Articolul 39 **Dreptul la administrare**

(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.

Articolul 54 **Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți**

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și **nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.**

Articolul 60 **Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ**

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

(2) Parlamentul este compus din **101 deputați.**

Articolul 61 **Alegerea Parlamentului**

(1) Parlamentul este ales prin vot universal, **egal**, direct, secret și liber exprimat.

(2) Modul de organizare și de desfășurare a alegerilor este stabilit prin lege organică.

(3) Alegerile deputaților în Parlament se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului precedent.

B. Legislația internațională

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului

Articolul 7

Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.

Articolul 21

1. Orice persoană are dreptul să participe la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși.

2. Orice persoană are dreptul de acces, în condiții de egalitate, la funcțiile publice ale țării sale.

3. Voința poporului este baza puterii de stat, această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri oneste care trebuie să aibă loc periodic, prin sufragiu universal egal și prin vot secret sau după o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului.

2. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice

Articolul 2

1. Statele părți la prezentul Pact se angajează să respecte și să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor și țin de competența lor drepturile recunoscute în prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.

Articolul 25

Orice cetățean are dreptul și posibilitatea, fără nici una din discriminările la care se referă articolul 2 și fără restricții nerezonabile:

a) de a lua parte la conducerea treburilor publice, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși;

b) de a alege și de a fi ales, în cadrul unor alegeri periodice, oneste, cu sufragiu universal și egal și cu scrutin secret, asigurând exprimarea liberă a voinței alegătorilor;

c) de a avea acces, în condiții generale de egalitate, la funcțiunile publice din țara sa.

Articolul 26

Toate persoanele sunt egale în fața legii și au, fără discriminare, dreptul la o ocrotire egală din partea legii.

În această privință legea trebuie să interzică orice discriminare și să garanteze tuturor persoanelor o ocrotire egală și eficace contra oricărei discriminări, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.

3. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale

Articolul 14. Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Protocolul I

Articolul 3. Dreptul la alegeri libere

Înaltele părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condițiile care asigură libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ.

3.2. Motivele sesizării

În conformitate cu Codul electoral, o persoană poate să își prezinte candidatura pentru ocuparea unei funcții publice eligibile independent de partide, de alte organizații social-politice și de blocurile electorale, în calitate de „candidat independent”.

Potrivit articolului 86 (stabilirea pragului de reprezentare) din Codul electoral, alin. (2) lit. d), pragul minim de reprezentare pentru un candidat independent pentru accesarea în Parlament constituie 2 la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară.

Candidații independenți care au întrunit un număr mai mic de voturi decât cel specificat la alin. (2) se exclud, prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, din operația de atribuire a mandatelor (art. 86 alin. (3) din Codul electoral).

Consider că, **prin stabilirea unui prag de 2% pentru accesarea candidaților independenți în Parlament, se aduce atingere articolelor 1, 2, 16, 38, 39, 54, 60 și 61 din Constituția Republicii Moldova.**

Conform art. 1 din Constituție, Republica Moldova este un stat suveran și independent unitar și indivizibil, este **un stat de drept, democratic**, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valorile supreme și sunt garantate.

Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea Supremă, suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

Art. 16 din Legea Supremă garantează **egalitatea** în drepturi a tuturor cetățenilor Republicii Moldova.

Art. 38 din Constituția Republicii Moldova dispune că **voința poporului constituie baza puterii de stat**. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin **sufragiu** universal, **egal**, direct, secret și liber exprimat. Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Potrivit articolul 60 alin. (2) din Constituție, Parlamentul este compus din **101 deputați**.

În conformitate cu articolul 60 din Constituție, Parlamentul este ales prin vot universal, **egal**, direct, secret și liber exprimat, modul de organizare și de desfășurare a alegerilor fiind stabilit prin lege organică.

În același timp, reieșind din alin. (1) din art. 39 din Constituție, cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

Dreptul de a alege este un drept politic al cetățeanului Republicii Moldova, care are drept obiect de reglementare participarea cetățenilor la guvernare. Această prevedere urmează a fi coroborată cu art. 2 din Constituție care prevede că suveranitatea națională aparține poporului, care o exercită direct și prin organele sale reprezentative.

Dreptul de a alege și a fi ales este unul din drepturile fundamentale. Acest drept este prevăzut și într-un șir de tratate internaționale la care Republica Moldova este parte.

Unul din principiile de bază ale alegerilor este egalitatea. Egalitatea în materie electorală cuprinde a varietate de aspecte, inclusiv egalitatea votului, egalitatea în termenii puterii electorale și egalitatea șanselor. Având în vedere normele constituționale, consider că aceasta cuprinde și egalitatea rezultatelor obținute, de exemplu, pe baza reprezentării proporționale a candidaților independenți și a partidelor.

În esență, textul legal menționat anulează dreptul de a fi ales, reglementat de art.38 din Constituție, prin aceea că elimină practic candidații independenți din cursa pentru alegerile parlamentare.

Este firesc ca legislația să prevadă anumite condiții, cu caracter restrictiv, pentru exercitarea în concret a acestui drept, dar este contrar Legii fundamentale și actelor juridice internaționale în această materie ca o anumită categorie de candidați să fie supusă unor condiții mult prea restrictive, având în vedere ca nivelul acestui prag de reprezentare, pentru nivelul culturii politice a țării noastre, este foarte ridicat, comparativ cu condițiile de accesare în Parlament și de atribuire a mandatelor partidelor politice.

Mai mult, dat fiind modul de atribuire a mandatelor, reglementat de art.87-88 din Codul electoral, această cerință operează discriminări pe criterii de apartenență politică, avantajând partidele politice în detrimentul candidaților independenți.

Restricția legală nu este rezonabilă și nici proporțională și nu urmărește un scop legitim, astfel încât să fie justificată în lumina cerințelor impuse de jurisprudența în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Prevederile art.86 alin. (2) lit.d) din Codul electoral conțin, de asemenea, o condiție deosebit de excesivă pentru candidații independenți, și din perspectiva standardelor internaționale, or Codul bunelor practici electorale, elaborat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) prevede un număr necesar de semnături cel mult egal cu 1% din totalul alegătorilor. Mutatis mutandis, nici numărul necesar pentru accesarea în Parlament nu ar trebui să depășească 1% din totalul alegătorilor. Aceasta cu atât mai mult în condițiile în care în Parlament sunt 101 deputați.

Acest fapt încalcă grav principiului unui vot direct și liber. Totodată, o astfel de situație aduce atingere principiului suveranității care aparține poporului. În așa situații poporul este

lipsit de dreptul real de a-și delega reprezentanții în Parlament, deoarece nu vor avea pondere în delegarea reprezentanților în Parlament.

Astfel, potrivit articolului 87 din Codul electoral, mandatele de deputat în Parlament se distribuie numai concurenților electorali care au obținut minimul necesar de voturi pentru trecerea pragului de reprezentare stabilit la art. 86, în modul următor:

- Distribuirea mandatelor de deputat între partide, alte organizații social-politice și blocuri electorale se efectuează numai după ce se stabilește numărul candidaților independenți care au acumulat cel puțin 2 la sută din voturile valabil exprimate ale alegătorilor și se scade numărul respectiv de candidați independenți din numărul total de mandate de deputat în Parlament.

- Numărul de voturi ce le revin candidaților independenți care au acumulat cel puțin 2 la sută din voturile valabil exprimate se scade din numărul total de voturi valabil exprimate în alegerile parlamentare respective. Numărul de voturi obținut se împarte la numărul de mandate de deputat rămase după scăderea mandatelor obținute de candidații independenți, obținându-se astfel coeficientul electoral al alegerilor parlamentare respective.

- Numărul de voturi valabil exprimate obținut de fiecare partid, de altă organizație social-politică sau de fiecare bloc electoral care a trecut pragul de reprezentare stabilit la art. 86 se împarte la coeficientul electoral, obținându-se astfel numărul de mandate de deputat ce revin fiecărui concurent electoral. Numerele după fracție mai mari de 5 se rotunjesc în partea crescândă, iar cele de 5 și mai mici se rotunjesc în partea descrescândă.

- Numărul mandatelor de deputat rămase nedistribuite se repartizează succesiv, câte unul fiecărui partid, altei organizații social-politice, fiecărui bloc electoral, începând cu concurentul electoral care a obținut cel mai mare număr de mandate, în ordine descrescândă.

Pentru comparație, atrag atenția Onoratei Curți, că la distribuirea mandatelor de consilier local, o asemenea nedreptate a fost evitată.

Astfel, potrivit articolului 133 din Codul electoral, atribuirea mandatelor de consilier partidelor, altor organizații social-politice, blocurilor electorale, se efectuează prin împărțirea succesivă a numărului de voturi valabil exprimate pentru fiecare partid, altă organizație social-politică, fiecare bloc electoral, la 1, 2, 3, 4...etc. pînă la cifra care corespunde numărului de mandate stabilit pentru circumscripția electorală respectivă. Din rezultatele tuturor împărțirilor și din numărul de voturi valabil exprimate pentru candidații independenți se iau în descresștere atîtea numere cîte mandate urmează să fie distribuite în circumscripția electorală. De cîte numere din acest șir descrescător dispune partidul, altă organizație social-politică, blocul electoral, atîtea mandate i se atribuie. Candidatul independent este declarat ales dacă numărul de voturi valabil exprimate pentru el se încadrează în șirul descrescător.

Consider că acest prag minim de reprezentare de 2% în cazul candidaților independenți pentru accederea în funcția de deputat în Parlament afectează grav dreptul cetățenilor la vot, egalitatea votului și reprezentativitatea celor care au votat.

În practică vor fi atestate situații când o bună parte din alegători care și-au dat voturile pentru un concurent electoral independent, dar care nu a acumulat numărul necesar, se vor pierde și vor fi distribuite acelor partide care au trecut pragul electoral. În așa situație, voturile a unui număr considerabil de alegători nu vor fi luate în considerație. Această cifră ar putea ajunge și la 30 la sută.

Mai mult, la un simplu calcul matematic, se poate lesne deduce faptul că, cel puțin teoretic, dacă în Parlament ar accede doar candidați independenți, numărul lor total ar de maximum 50, și nicidecum 101, așa cum prevede Constituția pentru componența Parlamentului.

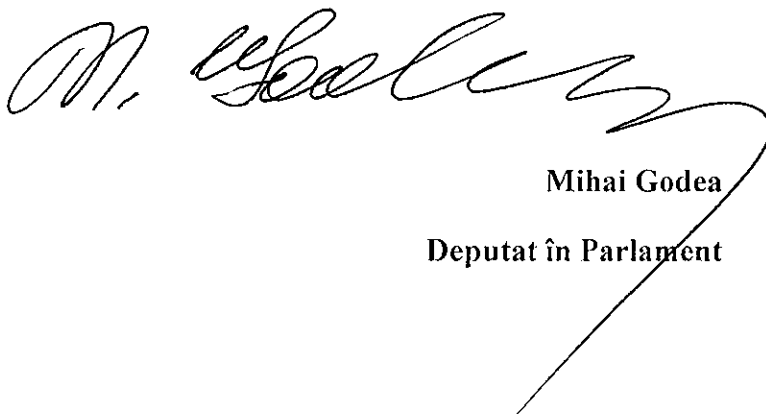
Prin urmare, consider că prin stabilirea unui prag de 2% pentru accederea candidaților independenți în Parlament se aduce atingere substanței dreptul cetățeanului la vot și de a fi ales, fiind pusă în pericol și funcționalitatea Parlamentului, cu încălcarea art. 1, 2, 16, 38, 39, 54, 60 și 61 din Constituția Republicii Moldova.

IV. CERINȚELE SESIZĂRII

Pentru considerentele menționate, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, solicit Curții Constituționale a Republicii Moldova următoarele:

1. Admiterea prezentei sesizări;
2. Exercițarea controlului și declararea neconstituționalității articolului 86 alin. (2) lit. d) din Codul electoral.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

Mihai Godea
Deputat în Parlament